

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών

HY-317: Εφαρμοσμένες Στοχαστικές Διαδικασίες - Εαρινό Εξάμηνο 2022
Διδάσκων: Π. Τσακαλίδης

Τέταρτη Σειρά Ασκήσεων

Ημερομηνία Ανάθεσης: 4/5/2022

Ημερομηνία Παράδοσης: 18/5/2022

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

- Η παράδοση των ασκήσεών σας θα γίνεται ηλεκτρονικά, **ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ** μέσω της σελίδας e-learn του μαθήματος, εδώ. Παραδόσεις με e-mail, ή οποιονδήποτε άλλον τρόπο δε θα γίνονται δεκτές και θα **μηδενίζονται**.
- Για την παράδοση, θα πρέπει να σκανάρετε ή να φωτογραφίσετε τις κόλλες των ασκήσεών σας και στη συνέχεια να φτιάξετε ένα PDF που θα περιλαμβάνει αυτές τις φωτογραφίες, δηλαδή το σύνολο της λυμένης σειράς ασκήσεων.
- Αριθμήστε τις σελίδες των ασκήσεών σας (από την άσκηση 1, στην άσκηση 2, στην άσκηση 3 κ.ο.κ.) και **ΣΙΓΟΥΡΕΥΤΕΙΤΕ** ότι τα σκαναρίσματα που έχετε κάνει έχουν δημιουργήσει εικόνες στις οποίες είναι **ΕΥΔΙΑΚΡΙΤΕΣ** και **ΕΥΚΟΛΟΔΙ-ΑΒΑΣΤΕΣ** οι λύσεις σας. Θολές, και γενικότερα θορυβώδεις, εικόνες ενδέχεται να καταστήσουν αδύνατη τη διαδικασία της διόρθωσης και κατ' επέκταση να οδηγήσουν σε μηδενισμό των ασκήσεών σας.

Άσκηση 1.

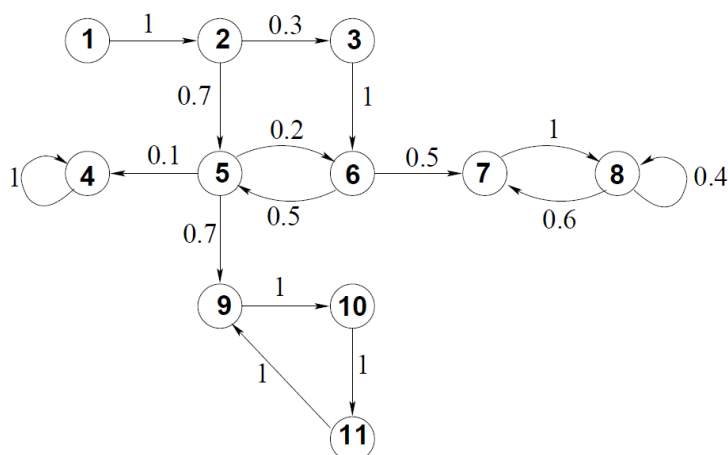
Ο Χρήστος και ο Ανδρέας ρίχνουν επί μια εβδομάδα ένα κέρμα το οποίο φέρνει κορώνα με πιθανότητα $2/3$. Η Μαρία είναι η διαιτητής της αναμέτρησης. Στην αρχή η Μαρία ρίχνει ένα δίκαιο κέρμα. Αν έρθει κορώνα, τότε ο Χρήστος ρίχνει το κέρμα. Αν έρθουν γράμματα παίζει ο Ανδρέας. Αν το κέρμα φέρει κορώνα, ο παίκτης που το πέταξε κερδίζει ενώ αν φέρει γράμματα κερδίζει ο άλλος παίκτης. Ο παίκτης που κερδίζει το γύρο ρίχνει το κέρμα στον επόμενο γύρο.

- α) Ορίστε μια Μαρκοβιανή αλυσίδα που περιγράφει αυτό το πείραμα και δώστε το γράφημά της. Δώστε επίσης τον πίνακα μετάβασης της αλυσίδας.
- β) Βρείτε την πιθανότητα του γεγονότος: Ο Χρήστος ρίχνει πρώτος το κέρμα, χάνει τον πρώτο γύρο και κερδίζει τον δεύτερο γύρο.

Άσκηση 2.

Θεωρήστε τη Μαρκοβιανή αλυσίδα που δίνεται από το παρακάτω γράφημα.

- α) Να προσδιορίσετε τις μεταβατικές και τις έμμονες καταστάσεις της αλυσίδας.
- β) Να προσδιορίσετε τις κλάσεις επικοινωνίας της αλυσίδας.
- γ) Για κάθε έμμονη κατάσταση, να αποφασίσετε αν είναι περιοδική ή απεριοδική. Επαληθεύστε ότι οι έμμονες καταστάσεις που ανήκουν στην ίδια κλάση επικοινωνίας έχουν την ίδια περίοδο.
- δ) Να προσδιορίσετε τον ελάχιστο αριθμό μεταβάσεων με μη μηδενική πιθανότητα που πρέπει να προστεθούν στην αλυσίδα ώστε και οι 11 καταστάσεις να αποτελούν μια μοναδική κλάση επικοινωνίας.

Άσκηση 3.

Δύο εταιρίες ανταγωνίζονται η μία την άλλη στην αγορά αναψυκτικών. Κάθε μία προσπαθεί να ξεπεράσει την άλλη μέσω της διαφήμισης. Αν κάποια χρονιά οι εταιρίες έχουν τον ίδιο προϋπολογισμό για διαφήμιση, υπάρχει 50% πιθανότητα ότι θα έχουν τον ίδιο προϋπολογισμό την επόμενη χρονιά και αν δεν έχουν, υπάρχει ίση πιθανότητα ότι κάποια από τις δύο θα ξοδέψει περισσότερα. Αν η μία εταιρία ξοδέψει περισσότερα τη μία χρονιά, την επόμενη χρονιά η άλλη εταιρία θα ξοδέψει περισσότερα με πιθανότητα $2/3$ ενώ θα ξοδέψουν το ίδιο με πιθανότητα $1/3$.

- Μοντελοποιείτε το παραπάνω σύστημα με μία Μαρκοβιανή αλυσίδα και δώστε τον πίνακα μετάβασης της αλυσίδας αυτής.
- Αναγνωρίστε τις κλάσεις έμμονων καταστάσεων της αλυσίδας αυτής και χαρακτηρίστε τις ως περιοδικές ή αperiοδικές. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.
- Ποια η οριακή πιθανότητα ότι σε μία χρονιά στο απώτερο μέλλον οι δύο εταιρίες θα έχουν ίδιους προϋπολογισμούς διαφήμισης;

Άσκηση 4.

Έστω η Μαρκοβιανή αλυσίδα με τρεις καταστάσεις $\{1, 2, 3\}$ που περιγράφεται από τον πίνακα πιθανοτήτων μετάβασης:

$$P = \begin{bmatrix} 0.6 & 0.4 & 0 \\ 0.1 & 0.6 & 0.3 \\ 0 & 0.2 & 0.8 \end{bmatrix}$$

- Σχεδιάστε το γράφημα της αλυσίδας αυτής. Αναγνωρίστε τις κλάσεις έμμονων καταστάσεων και χαρακτηρίστε τις ως περιοδικές ή αperiοδικές. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.
- Βρείτε τη στατική κατανομή στο χώρο καταστάσεων της αλυσίδας.
- Αν η διαδικασία ξεκινάει απ' την κατάσταση 2, βρείτε την πιθανότητα να βρίσκεται στην κατάσταση 2 μετά από 2 βήματα.

Άσκηση 5.

Έστω $X_n, n \geq 0$ δυαδική στοχαστική διαδικασία που παίρνει τιμές 0 ή 1. Δίνονται:

$$\begin{aligned} P_{X_0}(1) &= 1, \\ P_{X_{n+1}/X_n}(1/1) &= 3/4, n \geq 0 \\ P_{X_{n+1}/X_n}(0/0) &= 2/3, n \geq 0 \end{aligned}$$

- α) Δώστε το γράφημα της Μαρκοβιανής αλυσίδας που περιγράφει το πείραμα, καθώς και τον πίνακα πιθανοτήτων μετάβασης.
- β) Υπολογίστε την πιθανότητα το πρώτο μηδέν να εμφανιστεί σε χρόνο k , για $k = 1, 2, 3, \dots$
- γ) Υπολογίστε την πιθανότητα $P(X_2 = 1)$.
- δ) Υπολογίστε τις οριακές πιθανότητες $P(X_{10000} = 1)$ και $P(X_{10000} = 0)$.
- ε) Υπολογίστε την πιθανότητα $P(X_{10000} = 0 \text{ και } X_{10002} = 0)$.

Άσκηση 6.

Ένας χρονοπρογραμματιστής (scheduler) μπορεί να προγραμματίσει να εκτελεστούν παράλληλα μέχρι M διεργασίες λόγω χωρητικότητας. Το λειτουργικό σύστημα δίνει με πιθανότητα p μια καινούρια διεργασία στον χρονοπρογραμματιστή, ο οποίος εκτελεί μια διεργασία με πιθανότητα q/k , όπου k ο αριθμός των διεργασιών που παραμένουν κάθε φορά. Συνεπώς, κάθε χιλιοστό του δευτερολέπτου συμβαίνει ακριβώς ένα από τα ακόλουθα γεγονότα:

- μια διεργασία ανατίθεται στον χρονοπρογραμματιστή με πιθανότητα p
- μια διεργασία ολοκληρώνεται με πιθανότητα $\frac{q}{k}$, όπου k ο αριθμός των διεργασιών που παραμένουν κάθε φορά
- καμία διεργασία δεν ανατίθεται ή ολοκληρώνεται με πιθανότητα $1 - p - \frac{q}{k}$ αν έχουν ανατεθεί από 2 έως $M - 1$ διεργασίες, ή με πιθανότητα $1 - p$ αν έχει ανατεθεί μόνο μια διεργασία, ή με πιθανότητα $1 - \frac{q}{M-1}$ αν έχουν ανατεθεί M διεργασίες.

- α) Μοντελοποιήστε το πρόβλημα αυτό μέσω μιας στοχαστικής διαδικασίας γεννήσεως-θανάτου, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο χρονοπρογραμματιστής θα έχει πάντα τουλάχιστον μια διεργασία να εκτελέσει.
- β) Υπολογίστε τις πιθανότητες της στατικής κατανομής της αλυσίδας.

Άσκηση 7.

Μια εταιρία ταξινομεί τους πελάτες της σε τρεις κατηγορίες: μη ικανοποιημένους, ικανοποιημένους και πολύ ικανοποιημένους. Κανένας πελάτης δεν μπορεί να πάει μέσα σε ένα χρόνο απ'την κατηγορία μη ικανοποιημένος στην κατηγορία πολύ ικανοποιημένος και το αντίστροφο. Το 30% των μη ικανοποιημένων πελατών γίνονται ικανοποιημένοι, το 40% των ικανοποιημένων πελατών γίνονται πολύ ικανοποιημένοι, ενώ το 20% των ικανοποιημένων πελατών γίνονται μη ικανοποιημένοι, και το 10% των πολύ ικανοποιημένων πελατών γίνονται ικανοποιημένοι.

- α) Δημιουργήστε την Μαρκοβιανή αλυσίδα που αντιστοιχεί στο παραπάνω πρόβλημα και δώστε το γράφημά της στη Matlab χρησιμοποιώντας τις συναρτήσεις *dtmc* και *graphplot*.

- β) Υπολογίστε τις πιθανότητες της στατικής κατανομής και επαληθεύστε τις με εκείνες που προκύπτουν χρησιμοποιώντας τη συνάρτηση *asymptotics* της Matlab.
- γ) Υπολογίστε τις πιθανότητες $r_{11}(n), r_{22}(n), r_{33}(n)$ για $n = 1, \dots, 50$ και παρουσιάστε τις σε ένα διάγραμμα συναρτήσεως του n . Τι παρατηρείτε καθώς αυξάνει το n ;
- δ) Προσομοιώστε ένα τυχαίο περίπατο 20 βημάτων που ξεκινάει από μια τυχαία κατάσταση της αλυσίδας αυτής και οπτικοποιήστε τον χρησιμοποιώντας τις συναρτήσεις *simulate* και *simplot* της Matlab.

Παραθέστε τον κώδικά σας μαζί με τα ζητούμενα της άσκησης.